

Dyslexie en moderne vreemde talen

In het voortgezet onderwijs worden kinderen met dyslexie dubbel geconfronteerd met hun handicap. Bij vakken als 'Engels' is vooral het juist doorzien van de klank-tekenkoppeling een groot probleem voor kinderen met dyslexie. Welke klanken worden er gepresenteerd door de letters en de lettercombinaties (40 klanken en 1000 verschillende schrijfwijzen) en andersom?

De problemen van deze leerlingen met de Engelse taal kunnen zich uiten in het encoderen van woorden (dus in de spelling) en ook in het decoderen (oftewel het technisch lezen). Ook het feit dat deze leerlingen door hun dyslexie de Engelse (lees) woordenschat niet voldoende kunnen opbouwen is een groot probleem voor het begrijpen van de teksten die in het VO worden aangeboden. Met name op het VWO is de kennis van een flinke woordenschat beheersing een vereiste en het te kort zorgt voor uitval bij leesteksten en zelfs bij luisterteksten.

Hoe leren we lezen en schrijven

In het vreemde talen onderwijs is er geen of nauwelijks aandacht voor de technische aspecten van het lezen en schrijven. Woorden worden aangeleerd als woordjes die voor een betekenis staan (*globale methode*) en die ze als dusdanig moeten leren met daarnaast de juiste schrijfwijze van deze woorden. Kinderen met dyslexie hebben hier een enorme drempel.

In het Nederlands leren de kinderen al vroeg lezen volgens de methode van hakken en plakken, waarbij je elke letter los uitspreekt en de klanken aan elkaar plakt (analyse en synthese). In de lesmethoden voor Engels, Frans en Duits is er nauwelijks aandacht voor het oefenen van deze letter-klank-koppelingen. Is er zeker nauwelijks aandacht voor de vele uitzonderingen. Het gevolg is dat leerlingen met dyslexie vrijwel meteen op achterstand raken.

Wat blijkt:

Uit onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen is gebleken dat radende lezers beter Engels lezen dan spellende lezers. Het radend lezen is als leesstrategie effectief voor een taal met een onregelmatige schrijfwijze, zoals het Engels. Voor schrijven in het Engels geldt dit positieve effect niet, omdat je dan letter voor letter moet schrijven. Daarom is Engels schrijven voor leerlingen met dyslexie vaak een enorm probleem en dan met name door de afwijkende uitspraken van de tweeteekklanken in het Engels.

Morfologische details

Braams (2007) geeft aan dat problemen bij de vreemde talen bij kinderen met dyslexie zich ook laten verklaren door problemen met het herkennen van subtiele verschillen in uitspraak en het 'over het

hoofd zien' van morfologische details. Ook is het leren van losse woorden een probleem bij kinderen met dyslexie door een vaak voorkomende beperkte capaciteit in de verbale werkgeheugenspan.

Het leren van woordjes in een vreemde taal vormt voor hen misschien wel het grootste probleem. De Engelse taal geeft bijvoorbeeld problemen omdat je dezelfde combinaties van letters soms heel anders uitspreekt (have – slave) en dezelfde klanken soms heel anders schrijft (meet – meat). Voor deze kinderen is er opeens een nieuwe klank-tekenkoppeling (40 klanken, 1000 verschillende schrijfwijze) terwijl ze nog maar nauwelijks met moeite de Nederlandse klank-tekenkoppeling onder de knie krijgen. Dan opeens wijkt alles weer af. We bedoelen 'straat', schrijven 'street' en zeggen 'striet'.....

Aandacht voor dyslexie in het VO en dan gericht op wat inderdaad de struikelblokken zijn is een eerste stap naar oplossingsgericht werken.